

Priče trpljenja Gospodovega

Judež skušan

Prvi del

Na dan po večerji v hiši Simona Gobavca, v dušljivi uri opoldanskega počitka, se je Judež čutil bolj trudnega ko po navadi in se je zleknil v široko senco figovega drevesa, daleč od Betanije in tovarišev. Le stežka je zadremal, a spanje je bilo kaj kratko. Nenadno je planil iz sna in je zapazil, da ni več sam.

Ob njem je sedel neznanec, se z rameni naslanjal na staro pepelnato deblo in očitno čakal, da se bo speči prebudil.

Obraz neznančev je bil mlad, toda zdelo se je, da je prezgodaj ostarel zaradi kake sramotne bolezni. Oči mu ni bilo videti, le bela rež med vijoličastimi ustnicami je vzbujala človeku misel, da se sam pri sebi smeje. Ves je bil zahomotan v plašč iz rjave volne in tudi roke je imel pokrite. Zdelo se je, da ga zebe, čeprav je bilo ob najbolj žgoči uri razbeljenega in soparnega dne.

Judežu nepričakovani tovariš ni ugajal. Mislil je kar vstati in se vrniti v Betanijo. A ni mu uspelo niti kreniti z roko, da bi se vzdignil. Ko se je prebujal, je bil sedel, a zdaj ni čutil moči, da bi še kaj mignil. Da ne bi gledal onega, je obrnil oči na polje. Vse je bilo mirno in brez glasu tja do motnega obzorja nad griči. Najmanjši dih vetra ni zibal bilk redke trave, novega listja na drevju in cvetja, ki je modrilo in rdečilo še zeleno žito. Ni bilo opaziti hiš, ni bilo slišati glasov ne gostolenja ne meketanja ne mukanja. Zdelo se je, da hoče svet to uro pozabiti na svoje bitje.

Judež si ni vedel razložiti te svoje skrivnostne otrplosti. Prejšnji večer je bil v Simonovi hiši vino komaj pokusil; spal je vso noč in dopoldne počival. A vendar je čutil, da ima ude hrome in zvezane, da mu neznosna teža pritiska na vse telo in na dušo mrakoten spanec. Čakal je od trenutka do trenutka, kdaj bo ta začaranost popustila, zlasti pa je upal, da jo bo Neznanec pobral in ga pustil samega.

Toda možak je spregovoril:

»Kaj nisi ti eden izmed dvanajstih, ki hodijo za Galilejcem Jezusom?«

Judež je molčal, Neznanec pa je povzel besedo:

»Četudi ne odgovoriš, vem, kdo si in kako ti je ime. Judež si, Simonov sin, in si se rodil v Iskarjotu tistega leta, ko je umrl Herod Veliki. Mar ni res?«

Judež je molčal.

»In še več vem o tebi. Vem, kakšna je tvoja naloga med učenci nazareškega preroka. Drugi pridigajo množicam ali ozdravljajo bolnike ali poslušajo sporočila Učenikova: ti pa si gospodar mošnje, ti si plačnik, blagajnik, zakladnik družbe. Res, lepa služba za privrženca onega, ki govori zoper bogatine in se mu denar studi! Tvoji tovariši si služijo nebeško kraljestvo, ti pa preštevaš drobiž. Hotel si biti svetnik, pa so iz tebe naredili najponižnejšega, najbednejšega in najbolj preziranega izmed menjalcev.«

Ob teh besedah se je Judež ves stresel in ustnice so mu drhtele v ihti, da bi odgovoril na zbadanje. A brž je potlačil besede v srce in molčal dalje.

»Ali bi mi razložil,« je začel spet Neznanec, »zakaj potrebujejo denarnico učenci učenika, ki svetuje vsem, naj nikar ne mislijo na jutrišnji dan?«

To pot se Judež ni znal vzdržati.

»Mi smo dan za dnem zadovoljni z malim,« je odgovoril, »a tem več dajemo siromakom. In potem — čemu bi rad vedel toliko reči? Kdo pa si? Morda ogleduh jeruzalemskih farizejev?«

»Ne boj se, Judež,« je povzel oni, »ni se mi treba ubadati s tako obrtjo. Bogatejši sem ko Kajfa in Ana skupaj, če že hočeš vedeti. In sovražim saduceje in farizeje bolj ko ti. Toda vedno sem iskal spoznanja o dobrem in o zlem in rad bi se poučil o nauku tvojega učitelja. Zdi se mi, da so tu reči, ki se ne ujemajo. Rekel si, da zbirate in hranite denar za siromake, toda kaj niso prav tebe, in prav sinoči, ob Simonovi mizi trdo prijemali, ko si dejal, da bi bilo bolje prodati dragocene dišave v korist siromakom?«

Judež je zardel in okrenil glavo, da bi bolje videl v obraz onemu, ki je govoril.

»Kdo si torej? Si bil morda v Gobavčevi hiši? Ne spominjam se tvojega obraza.

Kako si zvedel za te reči?«

»Povedal sem ti: iščem, poslušam, stikam, sprašujem, razmišljam. Vedeti, vedeti vse o vseh, to je moja strast. In vem še neskončno drugih reči, ki si jih ti niti ne misliš. Vem na primer, da bi jeruzalemski poglavarji radi dobili v roke tvojega Učenika, a da vendar nimajo poguma, da bi ga dali prijeti.«

»Res? In zakaj si ne bi upali? So poglavarji imajo denarja in oboroženih ljudi, pa da bi se bali trinajstih brez brambe? Tega ti ne verjamem.«

»Glej, spet se je pokazala tvoja stara ne zaupljivost, Judež. Kajfa in drugi se ne boje vas učencev. Boje se, in po pravici, ljudstva ki se je navdušilo za Jezusa, ki ga je sprejele ko kralja, ki pričakuje od njega kruha in miru in ki bi se vzdignilo proti duhovnikom in starešinam, če bi se drznili skriviti samo las novemu Mesiju. Ti, ki si izmed dvanajstih, bi to lahko vedel.«

»Vem, da ljudstvo posluša Jezusa in mu na glas pritrjuje, a dvomim, ali ga ljubi tolike da bi zgrabilo za orožje, da ga reši.«

»Malovernež! Gorje mu, kdor veruje v plamenico in dvomi o soncu! Toda ali ne vidiš da je boječe oklevanje v sinedriju najzaneslji večji dokaz tega, kar trdim? Veliki duhovni bi bil dal že zdavnaj zapreti Jezusa, če se ne bi bal, da se bo ljudstvo uprlo. Sluti, da bi prijetje vašega poglavarja utegnilo biti znamenje za vstajo in s tem znamenje vašega zmagoslavja. Kajfa držita v kleščah dve nasprotujoči si bojazni: ali bo nevarneje, če puste Jezusa, da nadaljuje svoje prevratno delo, ali pa, da ga zapro in s tem pospešijo njegovo mesijansko zmago? Kajfa se grize noč in dan: en sam namig, majhno znamenje, neznatna malenkost — pa bi bilo dovolj, da se odloči.«

Možak je obmolknil, ko da pričakuje novega vprašanja, da bi nadaljeval. Toda Judež je ostal nem. Bolj ko kdaj prej mu je bilo, da bi pobegnil, da ne bi več slišal onega glasu. Roko je uprl v zemljo, da bi stopil na noge, a telo ni ubogalo. Bil je obsojen poslušati, dokler se bo onemu ljubilo govoriti. Judež je zaprl oči in čakal. Glas je spet pričel:

»Nisi razumel, Judež? Nisi pomislil, da bi ena sama tvoja beseda, eno tvoje pogumno dejanje ... Poznam te, Judež. Ti edini izmed dvanajstih bi lahko razumel...«

Skrivnostni spraševalec se je še enkrat ustavil, toda apostol ni zganil ustnic: zdelo se je le, da je njegovo čelo nenadno pobledelo. Tedaj je Neznanec zaklical z bolj donečim glasom:

»Judež, odgovori: ali bolj ljubiš Učenika ko samega sebe?«

»Ne ljubim sebe,« je trdo odgovoril »in reči, da ljubim Jezusa bolj ko samega sebe, bi bilo malo. Toda ne ljubim ga, kolikor bi ga rad rad, ne ljubim ga, kolikor bi rad On.«

»Ali je tvoja ljubezen do njega velika, da bi te pripravila za plodonosno komedijo?«

»Komedijo? Kaj me imaš morda za Grka ali za Sirijca?«

»Ne grbanči čela ob vsaki besedi Namesto komedija bova rekla, če hočeš, sveta vojna zvijača. Poslušaj me torej in ne vzkipevaj ob prvi nevšečnosti, kakor je tvoja slabost. Povedal sem ti že razloge za Kajfovo negotovost. Ti bi se lahko okoristil z njegovo muko in ga izpodbodel do odločitve, ki bi privedla do zmage Jezusa in vas vse. Moral bi ... Pazi, Judež, ne straši se besedi ... Kaj pa so pravzaprav besede? Varljive prispodobe, krinke resnice ... Misli na cilj, na uspeh, na bistvo ... Če res ljubiš Jezusa, če se hočeš res žrtvovati za njegovo slavo, bi moral še danes ta dan na skrivaj iti h Kajfu in mu reči, da si pripravljen spraviti Učenika v njegove roke.«

Ob teh besedah Judež ni mogel zadržati nejevolje in je s krčevitim glasom zavpil:

»Jaz naj bi izdal Jezusa? Prodal ga njegovim sovražnikom? Pojdi, ne govori več, če ti je kaj do življenja.«

Neznanec je na Judeževo grožnjo odgovoril s hripavim in dolgim smehom. Ko se je umiril, je nadaljeval:

»Izvrstno, Judež! Nočeš biti izdajalec niti iz prekanjenosti, pripravljen pa bi bil postati ubijalec ... Precej več vzdržiš, kakor bi si bil mislil. Če ti ni napak, nadaljujva s tem skromnim modrovanjem. Kajfa okleva. Če bi mu kateri Jezusov učenec predlagal to, kar ti imenuješ izdajo, bi se odločil, da Jezusa zapre; zapor bi izzval vstajo, vstaja pa bi tebe in tvoje naredila za gospodarje mesta. Jezusa bi rešili, oklicali za Mesija in Kralja. Zdi se mi, da je za tako veličasten konec vredno vzeti nase za kratek dan ime izdajalca. Pameten človek si, Judež, in imaš manj pomislekov nego oni trdoglavi Galilejci. Moral bi razumeti in iti na delo.

Ne brigaj se za sodbo ljudi in za zgražanje nespametnih. Imenovali te bodo izdajalca, toda izdaja v besedi je eno, izdaja v dejanju pa drugo. Pri človeških dejanjih je treba paziti na namen in ne na videz, na stvarno vsebino in ne na obliko, na pravični cilj in ne na zoprno sredstvo. V svoji vesti prav dobro veš, da nisi izdajalec. Prodajaš Jezusa in se ponujaš, da ga spraviš v zapor edino zato, da mogel On zmagati in vladati. Pod videzom izdajalca si v resnici junaški sodelavec Mesijev. To ni nič drugega nego zvačlanje duhovnikov v past, da jih priženeš do poraza. Jezusa izdaš samo z besedami: v resnici izdaš Kajfa. Judež, me zdaj razumeš? Ali si naposled pripravljen tudi tako služiti svojemu Gospodu?«

Judež ni takoj odgovoril. Še enkrat se potrudil, da bi vstal, toda zastonj kakor prej. S hrbtom desnice si je obrisal pot s čela; zd pa zdaj je vzdihnil; ustnice so mu trepetale, ko da bi ga bila prijela mrzlica. Nazadnje je pomiril in odgovoril:

»In zakaj bi moral prav jaz prevzeti ta posel? Zakaj ne rečeš tega kateremu izmed onih, ki so Učeniku bližji ko jaz?«

»Če nimaš druge težave razen té, te takoj pomirim. Ti in samo ti si poklican za to žrtev. Vsi, tudi duhovniki vedo, da nisi Galilejec. Zato menijo, da si manj navezan ko drugi učenci in da ti je torej več verjeti. Prav tako tudi vedo, da si izmed vseh najbolj učen ali vsaj najmodrejši. Zato se bo zdelo verjetno, da si odkril zmote v Jezusovem nauku in da bi rad rešil Izrael pred temi nevarnimi sanjami. Razen tega je vsakomur znano, da si blagajnik te družčine, in namigavajo si, da te je denar okužil s svojim strupom. Šušljajo, da si pohlepen in skop. Zato bo Kajfa, ki je trgovski človek in ne verjame preveč idealistom, tebi zaupal, ne bi pa zaupal nikomur izmed tvojih tovarišev. In toliko bolj ti bo verjel, ko boš za izdajo zahteval nekaj denarja. Gorje, če tega ne bi storil! Rodile bi se mu bogve kakšne sumnje in najin načrt bi šel po vodi. Zahtevaj nekaj denarja, Judež, pa ne preveč. Ne ponujaj svoje usluge zastonj, a pazi, da ne boš zahteval preveč. Ne pretiravaj, če hočeš da ti bodo verjeli. Kajfa je razsoden človek, prijatelj prave sredine, ceni denar in tiste, ki ga imajo in ga zaslužijo: samo tebi bo do kraja zaupal in nikomur drugemu. Zahtevaj zmerno vsoto, ki se ne bo zdela preneznatna za tvojo uslugo, pa tudi ne prevelika za skopost velikega duhovnika. Jaz bi se na tvojem mestu zadovoljil s tridesetimi srebrniki. Iz knjige Exodus veš, da je to cena za sužnja. Kajfa bo vesel, da dobi v roke kralja za denar, ki je prej zadoščal za nakup sužnja. Judež, ravnaj se po mojem nasvetu, zadovolji se z borimi tridesetimi srebrniki.«

Glas je umolknil in v brezmejni tišini je bilo slišati daljni odmev groma, ki se je

zgubljal za gorami. Nebo se je nenadoma pokrilo z rumeno mračino, kjer je bilo sonce le še obla senca, komaj kaj svetlejša od drugega.

Judež je čutil, da ga vedno huje tlači mračna teža, ki mu je meglila tudi misel. Toda v upanju, da se bo rešil te more, je zbral moči in mirno odgovoril.

»Predlagaš in razpolagaš, prijatelj, ko da bi jaz soglašal, kakor da bi bil pritrdil tvojim besedam in bil pripravljen, poslušati te. Ti pa, se mi zdi, tu čenčaš kar sam zase, kakor norec, ki sanja in govori.

Ponavljam ti, da ne bom nikdar prodal svojega Učenika, niti za šalo ali z dobrim namenom. Ne ljubim ga dovolj, da bi tvegala večno sramoto. Ta tvoja komedija me ne more prepričati. Zdi se mi nevarna zame, zlasti pa za Njega.«

»Vidiš, spet tvoji navadni strahovi,« je povzel Neznanec. »Tudi če ga da Kajfa po tvoji zaslugi zapreti, kaj neki mu morejo storiti žalega? Ali nisi prepričan tako ko Peter, da je Jezus Sin božji? In če je torej Bog, razumeš, da je nedotakljiv in nujno neumrljiv? Nihče se ne dotakne Boga brez kazni. Če se ga bodo dotaknili, bo udarila vanje strela, da se bodo zgrudili kot oni, ki so se bližali skrinji zaveze. Tudi če bi ga hoteli sežgati, bi šli plameni od njega in švignili za preganjalci. Bodi miren! Naj se zgodi karkoli, niti lasu mu ne bodo mogli skriviti.«

»A če je Jezus Bog, kakor praviš, ve prej ko mi vse, kar se mora zgoditi z njim in z nami. Torej bi vedel za nakano, da bom hlinil izdajo, in bi jo lahko preprečil, če taka komedija, kakor mislim, nasprotuje njegovim namenom. In kaj bi si mislil o meni ali kaj bi storil z mano, ko bi zvedel, da sem bil pripravljen mešetariti s sovražniki za njegovo kri, čeprav pod pretvezo, da ga proslavim?«

»Mislil bo, da si žrtvoval svoje dobro ime za njegovo poveličanje. Toda hočem, da si miren in trden do zadnjega trenutka. Pojdi h Kajfu in se zaveži, da mu boš izročil Jezusa. Sin božji bo to takoj vedel, ti pa od tistega trenutka dalje budno pazi, kaj ti bo dejal. Stavim, da ti bo lepega večera pri jedi vpričo tovarišev rekel: 'Pojdi in stori brž, kar moraš storiti'. To bo potrdilo mojih besed in očitno soglasje Onega, ki ve več kakor mi. Skleniva pogodbo: če bo molčal, ga ne boš izročil; če te bo poslal in te opomnil, kar pojdi, to bo znamenje, da sem imel prav jaz.«

»Ne vem, kam bi s tvojimi prerokbami in pogodbami,« je odvrnil Judež, »in ni treba, da bi še dalje pletel besede. Ne poznam te, ne vem, kdo si, in nočem imeti nobenega opravka s teboj. Ne ugajajo mi tvoje pasti, tvoji predlogi me žalijo. Ne

morem in ne morem ljubiti Jezusa; kake trenutke, če že hočeš vedeti, se mi zdi, da ga celo sovražim, a vendar čutim, da ga ne bi mogel izdati. Poberi se, skušnjavec, daj mi mir!«

Ob teh besedah je Judež, ves razgret od jeze, znova poskusil, da bi stopil na noge. To pot se mu je posrečilo, četudi z velikim naporom. A čutil je šibkost, drhtenje in omotičnost, kakor da bi bil imel hudo mrzlico. Skušal je hoditi, a komaj je opotekaje se naredil tri korake, že se je moral ustaviti. Obrnil se je in videl, da je tudi neznanec vstal in se mu približal.

»Ne beži, Judež! Brez haska je, da odhajaš; samemu sebi nihče ne uide. Poslušaj me še malo; sedi lepo in ne trepetaj ko otrok.«

Skoraj s silo ga je posadil na skalo blizu figovega drevesa in mu spet stopil ob stran. Potem mu je položil roko na ramo: ob tem dotiku je Judeža spreletelo.